

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinæ Vtrivsque Signatvræ Referendarii
Compendium Omnium Operum de Theologia Morali,
omnibusque conscientiæ nodis**

Bonacina, Martino

Coloniæ Agrippinæ

Alienatio bonorum Ecclesiasticorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41152

Alienatio bonorum Ecclesiasticorum.

Vide v. *Feudum.*

1. Alienatio bonorum Ecclesiasticorum vetita est primò jure naturali divino, annexo juramento, si loquamur de Summo Pontifice, & de Cardinalibus respectu bonorum Sedis Apostolicæ, aut de Episcopis & Prælati respectu bonorum suæ Ecclesiæ *tom. 1. de alienatione bonorum Ecclesiasticorum, diff. 2. q. unic. punct. 1. n. 1.*

2. Secundò vetita est jure Casareo *in l. inbemus, &c.* Tertiò jure Canonico pluribus in locis, præsertim in Concil. Trident. *sess. 25. c. 11. & in extravag. Ambitiosa, de rebus Ecclesiæ non alienandis.* Hoc tamen intelligitur & limitatur primò, nisi alienatio fiat ex justa causa, & cum debita solemnitate, vel ad breve tempus locationis, aut in causa emphyteusis in casibus à jure permissis; vel nisi alienatio fiat de re levis momenti, aut rerum quæ servando servari non possunt; aut nisi fiat bona fide; aut nondum perfecta sit alienatio, & ab eo qui bonorum administrationem habet. *ibid. n. 1. & seq.*

3. Nomine autem *alienationis* hoc in loco intelligitur actus, quo dominium rei directum vel utile, aut ususfructus, aut jus in alterum transfertur, vel abdicatur. Bona immobilia Ecclesiastica, & mobilia pretiosa quæ servando servari possunt, hac extravaganti alienari prohibentur: bona vero mobilia & pretiosa quæ servando servari non possunt, ab Episcopo aut administratore possunt vendi sine alia solemnitate: unde valida est alienatio vini, frumenti, olei, ovium, caprarum, &c. facta sine solemnitate. Oblationes quoque factæ sacræ imagini possunt de licentia solius Episcopi alienari. *ibid. punct. 2. n. 1. 2. 3. 4. & 6.*

4. Pecunia Ecclesiæ mutuo dari, aut in alios usus alienari prohibetur, quàm in eos, ad quos destinata est. Item arbores solo adhærentes, seu quæ radices solo egerunt & durioris ligni sunt, non possunt incidi sine debita solemnitate. Invalidus est similiter contractus, quo quævis bona Ecclesiastica (etiam bona Confraternitatis, Collegii, Hospitalis auctoritate Episcopi fundati) alienantur sine debitis solemnitatibus. *ibid. n. 5. 7. & seq.*

5. Usus Capellæ cum sepultura alicui concedi potest ad usum sine debita solemnitate, cum hoc non sit alienare. *ibid.*

22 *Alienatio bonorum Ecclesiasticorum.*

6. *Commenda* S. Joannis Hierosolymitani, aut alia; item bona monasterii non possunt alienari sine assensu Apostolico; sicut neque jus patronatus Ecclesiasticum transferri in laicum absque debita solemnitate. Similiter in retrovenditione rei ab Ecclesia emptæ requiritur dicta solemnitas. *Ibid. n. 13. & seq.*

7. Denique ut bona incorporalia, jura & actiones & servitutes Ecclesiæ alienentur; aut ut res non solitæ tradi in emphyteusim, aut feudum licitè infeudentur, aut emphyteuticentur, aut ut bona immobilia, vel mobilia pretiosa oppignorentur, vel hypothecentur, requiritur dicta solemnitas. *Ibid. n. 19. & seq.*

8. Bona patrimonii, ad quorum titulum quis ordinatus fuit, non possunt alienari absque Episcopi licentia, donec Clericus, qui ad titulum illorum fuit promotus, adeptus fuerit beneficium Ecclesiasticum; vel aliunde habeat, ex quo vivere possit; quamvis hujusmodi bona ipso mortuo pristinam retineant libertatem. *Ib. n. 28.*

9. Res Ecclesiæ pretiosæ, quæ servando servari possunt, non possunt locari ad longum tempus, videlicet ultra triennium; & locatio beneficii ultra triennium, invalida est, etiamsi firmetur juramento. *Ib. n. 24. & seq.*

10. Lampades argenteæ, & his similia, non possunt alienari (seclusa in contrarium consuetudine) ut earum pretium convertatur in fabricam necessariam Ecclesiæ, aut in alium usum. *Ib. n. 30.*

11. Prælati potest validè repudiare legatum relictum Ecclesiæ non servata solemnitate requisita ad alienationem; nam Prælati repudiando legatum nondum acceptatum, non dicitur alienare bona Ecclesiæ. *Ib. n. 33.*

12. Quæres utrum valida sit cessio hereditatis nondum aditæ facta à Prælato sine debita solemnitate in favorem alterius? Respondetur negativè, si fiat in favorem extranei, ad quem hereditas non perveniret, sed solum pervenit eo quòd Ecclesia sua jura illi cedat. *Ib. n. 34.*

13. Quatuor causæ assignantur à Doctoribus, propter quas alienatio bonorum Ecclesiasticorum licitè & validè fieri potest; videlicet necessitasurgens, pietas, utilitas evidens Ecclesiæ, & quando Prælati credit subesse legitimam causam, licet postea comperiat non fuisse legitimam causam. *Ib. punct. 3. n. 1.*

14. Solemnitates requisitæ ad alienationem bonorum mensæ Episcopalis, aut Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, præter justam causam, sunt hæc: unus saltem tractatus, id est, discussio quæ fit allatis rationibus pro & contra, utrum expediat hujusmodi bona alienare: post tractatum requiritur consensus expressus majoris partis capituli, eorum scilicet qui sunt præsentibus: non est necesse ut hic consensus præstetur à Canonicis in communi, sed sufficit si præstetur singulariter: præterea ad dictam alienationem requiritur consensus Superioris: & alienantes ante consensum Superioris, dicendo, *salvo superioris assensu*, non excusantur, cum hæc protestatio sit contraria facto. Potest tamen Prælati res modicas & parvæ utilitatis alienare absque consensu, & tractatu particulari *Ibid punct. 4. n. 1. & seq.*

15. In alienatione bonorum Ecclesiæ Cathedralis, jure antiquo requiritur facultas Sedis Apostolicæ, ut sit licita, etiam si Episcopus in consecratione juret se id non facturum inconsulto Pontifice. *Ibid. n. 6.*

16. Consensus Summi Pontificis licet suppleat solemnitates jure antiquo requisitas, non tamen supplet causam, nisi exprimatur. *Ibid. n. 7.*

17. Ad validam alienationem bonorum Ecclesiæ carentis Collegio requiritur consensus rectoris Ecclesiæ cum consensu Episcopi; imò etiam cum assensu Summi Pontificis post extravagantem *Ambitiosa*. Per *Collegium* autem intellige non solum communitatem Canonicorum, sed etiam beneficiariorum illius Ecclesiæ. *Ibid. n. 9. & 10.*

18. Res legata alicui Ecclesiæ cum conditione ut alienari possit, non potest reverà alienari sine prædicta solemnitate; quia hæc conditio habetur pro non apposita: & è contra, res legata cum conditione ut nullo in casu alienari possit, quit nihilominus alienari ex justa causa cum solemnitate *Ibid. n. 11. & 12.*

19. Petes utrum incurratur pœna caducitatis adjecta rei, quæ donata fuit Ecclesiæ cum hac conditione, *ut non alienetur*, alioquin ad donatoris heredes devolvatur. Resp. pœnam caducitatis incurri, quoties alienatur absque justa causa, & sine debita solemnitate, ac consensu Sedis Apostolicæ; quia quilibet est rei suæ moderator & arbiter. *Ibid. n. 13.*

20. Contractus alienationis bonorum Ecclesiæ sine debita solemnitate invalidus est in foro externo & interno, etiam

24 *Alienatio bonorum Ecclesiasticorum.*

iam si celebratus sit in favorem Ecclesiæ, resque accepta sine prædicta solemnitate, restituenda est loco pio, ad quem ante alienationem pertinebat. *ibid. n. 14. & 15.*

Quæ personæ pœnam incurrant ratione alienationis bonorum Ecclesiasticorum.

21. Omnes & singuli Ecclesiastici sæculares & regulares, res Ecclesiæ malè, & scienter alienantes, excommunicationem incurrunt: Episcopi verò & Abbates interdicto vel suspensione puniuntur. Neque excusatur ab hac censura qui alienavit bona Ecclesiastica, sed pœnitentia aut alio titulo ductus, alienationem revocavit ante realem & pacificatam traditionem; quamquam multi Doctores contrariam opinionem non improbabiliter defendant. *ib. punct. 5. n. 1. & 2.*

22. Etiam Cardinales subjiuntur legibus & pœnis contra alienantes bona Ecclesiastica impositis, quia cum subjiuntur legibus favorabilibus, æquum est eos etiam subjiungi odiosis. Addo eos teneri vinculo juramenti de non consentiendo alienationi bonorum Sedis Apostolicæ. *ib. n. 5. & 6.*

23. Quæres an Summus Pontifex alienans bona Ecclesiastica, ligetur his pœnis & censuris? Respondetur quòd non; tum quia par in parem non habet imperium, tum quia legislator non tenetur suis legibus quoad vim coactivam. *ib. n. 8.*

24. Peccatne saltem contra juramentum alienando bona Ecclesiastica? Resp. peccare contra juramentum alienando, seu infeudando castra, civitates, dominia Sedis Apostolicæ, nisi juramenti vinculum sibi priùs relaxet, secumque dispense in juramenti vinculo; intellige si habeat justam causam dispensandi, alioqui dispensatio irrita est. *ib. § 1. n. 1. & seq.*

25. Summus Pontifex alienans bona Ecclesiastica cum damno Ecclesiarum, peccat contra justitiam, nisi alienet ex justa causa (qualis est communis necessitas, vel publica utilitas) quæ in alienatione facta à Summo Pontifice semper est præsumenda in foro conscientia, nisi oppositum constet. *ibid. §. 2. num. 1.*

26. Probabile est alienationem bonorum Ecclesiæ factam à Summo Pontifice etiam sine causa validam esse; at tenetur ad restitutionem damni illati per dictam alienationem, *ibid. n. 4 & 5.*

27. Donatio seu alienatio gratuita facta à Papa in laicos de bonis Ecclesiæ sine justa causa valida est, sed injusta; & accipiens hæc bona, potest excusari à restitutione propter bonam fidem. *ibid. n. 10. & 11.*

28. Papa spolians innocentem beneficio, illud alteri conferendo, etiam si spoliatum alia ratione compenset, peccat contra justitiam. *ibid. n. 12.*

Idem sentiendum si alienet bona unius Ecclesiæ in aliam sine causa; secus si alienet alienatione compensativa; nam tunc non peccat regulariter contra justitiam. *ibid. n. 7. & 9.*

29. Validæ sunt revocationes bonorum jam alienatorum factæ à Pontifice alienante, vel ab ejus successore. Imò tenetur eas irritare, si advertat factas fuisse in detrimentum Ecclesiæ, cui alia ratione satisfieri nequeat, quàm alienationes irritando. *ibid. n. 15.*

30. Qui aliquid à Summo Pontifice accepit in damnum Ecclesiarum, tenetur restituere rem acceptam, vel saltem id in quo factus est locupletior, si à Pontifice interpelletur, vel alienatio revocetur, & irritetur. *ibid. n. 16.*

31. Commissarii vel delegati à Sede Apostolica facultatem alienandi bona Ecclesiastica in detrimentum Ecclesiæ concedentes, subiiciuntur excommunicationi, modò sint inferiores Episcopis: Episcopi verò, aut superiores Episcopis incurrunt suspensionem per annum ab executione officii; quamquam ista excommunicatio & suspensio non est reservata Summo Pontifici Contra verò procurantes dolose vel scienter hujusmodi alienationem aut decretum alienationis, lata est excommunicatio Summo Pontifici reservata; incurriturque præfata excommunicatio etiam nondum secuta alienatione. *ibid. punct. 6. n. 1. & seq.*

32. Petes, an Commissarii, vel delegati excommunicationem contrahant statim post decretum, etiam si alienatio nondum secuta sit? Resp. affirmativè, cum ipsi ex sua parte fecerint actionem ex sua natura damnificativam. *ibid. n. 5.*

A D D I T I O.

Arbores Ecclesiæ, nisi sint pretiosæ, cædi, & vendi possunt: Navarr. *conf. 6. & 7. de reb. Eccl. non alien.*

Jurans non alienare rem Ecclesiæ, juramento non ligatur, quò minus servatis alioqui servandis, possit in ejus utilitatem

litem alienare, itemque rem modicam, intelligitur enim juramentum secundum juris dispositionem.

Solemnitas juris non requiritur in rebus modicis, nec in iis, quæ Religiosi retinere non possunt: itaque Mendicantes, quibus non licet bona immobilia etiam in communi possidere, possunt vendere immobilia, sibi aliquo testamento relicta, vel aliàs donata: nec (secundum quosdam) in rebus mobilibus, etiam si possint servari, ut ovibus, modo non sint mobilia pretiosa.

Ecclesiæ rem posse Rectorem obligare pro illius, vel sua necessitate, tenerique successorem, probabiliter quidam dicunt: itemque posse vendere rem Ecclesiæ hujus debitis solvendis. Nec hæc putanda prohibita alienatio, cum sit in evidentem ejus utilitatem, dummodo fiat cum debita solemnitate. Conc. Trid. sess. 25 c. 11. Nav. c. 27. n. 149. Et cons. 4. de reb. Eccl. non alien. Sylv. verb. alien. qu. 6.

Res Ecclesiæ malè alienatæ recuperandæ sunt, Guil. Redoan. de rer. Eccl. alien. q. 77. n. 3. ex c. August. 12. q. 2.

Ordinarius, secundum Archidiaz non potest concedere, ut partes altaris, vel Ecclesiæ collapsæ ad usus profanos vendantur, Nav. de spol. Cler. §. 18. n. 11.

Quæres: Quot sint genera bonorum Ecclesiasticorum? Resp. esse quatuor. In primo genere sunt bona patrimonialia, quæ possident Clerici non ratione beneficii, & Ecclesiæ, sed jure hereditario, donatione, vel proprio labore. In secundo quæ possidet, quasi ratione ministerii Ecclesiastici; non tamen ratione beneficii Ecclesiastici, ut sunt, quæ Clerici acquirunt concionando, Missas celebrando, confessiones audiendo: quæ Navar in Apologia de rebus q. 1. monitione 210. vocat quasi patrimonialia. In 3. genere sunt, quæ pertinent ad Ecclesias, hospitalia, vel alia pia loca: ut vasa sacra, vestes sacræ, prædia, vineæ, & in 4. quæ Clerici possident ratione Ecclesiastici beneficii.

Quæres: An Clericus possit abalienare bona Ecclesiastica Resp. cum Covarr. lib. 3. var. resol. cap. 16. §. 8. illa bona esse duplicis generis, quædam enim deputantur ad ministerium altaris, ut sunt vasa, calices, & vestes sacræ; quædam non deputantur, ut sunt domus, pascua & vineæ. Resp. 1. generis bona posse abalienari in duobus casibus; primo quidem, in redemptione captivorum, 2. ad subventionem pauperum, ne frigore, vel fame pereant, 3. ut habetur l. sancimus, l. 1. t. 2. C. de

de SS. Eccles. & can. aurum, & can. sicut omnino, l. 2. q. 2. Resp.
 2. secundi generis bona, tantum quatuor de causis posse ab-
 alienari, ut habet Sylvest. in v. abalienatio. 1. est necessitas,
 ut cum Ecclesia est gravata debitis. 2. est utilitas, ut vid. ali-
 quid melius comparetur, ut habetur can. sine except. 12. q. 2.
 huc pertinet ædificatio templi, vel augmentum cœmeterii,
 3. est pietas pro redemptione captivorum, ut habetur. 12.
 quest. 2. can. aurum. 4. causa est incommoditas, ut si bona ali-
 qua magis sint damnosa Ecclesiæ, quàm utilia, ut habetur o.
 terulus. 12. q. 2. Ad hos autem quatuor aliæ reducuntur.

Apostata.

Vide v. Religiosus, Monialis.

1. Apostata dicitur qui à vera religione discedit, animo
 deserendi statum religiosum, seu intentione non redeundi
 ad religionem. Et hoc verum est si secesserit cum habitu,
 siue non. tom. 1. de Clausura, & pœnis violatoribus ipsius im-
 positis, quest. 2. punc. 11. §. 1. n. 1

2. Novitius non est Apostata deserendo religionem, quia
 non discedit à statu verè religioso, cum nondum professio-
 nem in religione emisit. Idem sentiendum est de nonnul-
 lis mulieribus, quas alicubi *Beatas*, alibi *Tertianas*, alibi
Ursulinas vocant; & de Monialibus Turris Speculorum in
 Urbe, quæ non sunt propriè religiosæ. *ibidem num. 2.*
 & 3.

3. Transiens ad aliam religionem, non est propriè apostata,
 etiam si fortè transeat ad laxiorem; cum hic non habeat
 simpliciter animum recedendi à statu religioso. *ibid. n. 4.*

4. Fugitivus non est idem cum apostata: fugitivus enim à
 religione dicitur, qui à monasterio ad tempus discedit,
 non animo recedendi à religione, sed intentione postea
 redeundi, ut si fugiat ob Prælati metum & rigorem, vel
 ob yagandi voluntatem, aut alia simili de causa. Et hoc ve-
 rum est siue fugiat cum habitu, siue illo dimisso, siue etiam
 in carcere inclusus sit, aut perpetuo carcere damnatus, cum
 recedat à monasterio absque debita licentia: secus dicen-
 dum de eo qui è triremibus fugit ut pœnas triremium eva-
 dat, aut de eo qui confugit ad Superiorem absque licentia
 immediati Prælati, ut ab iniqua ejus vexatione liberetur.
ibid. num. 5. & seq.

5. Præ-